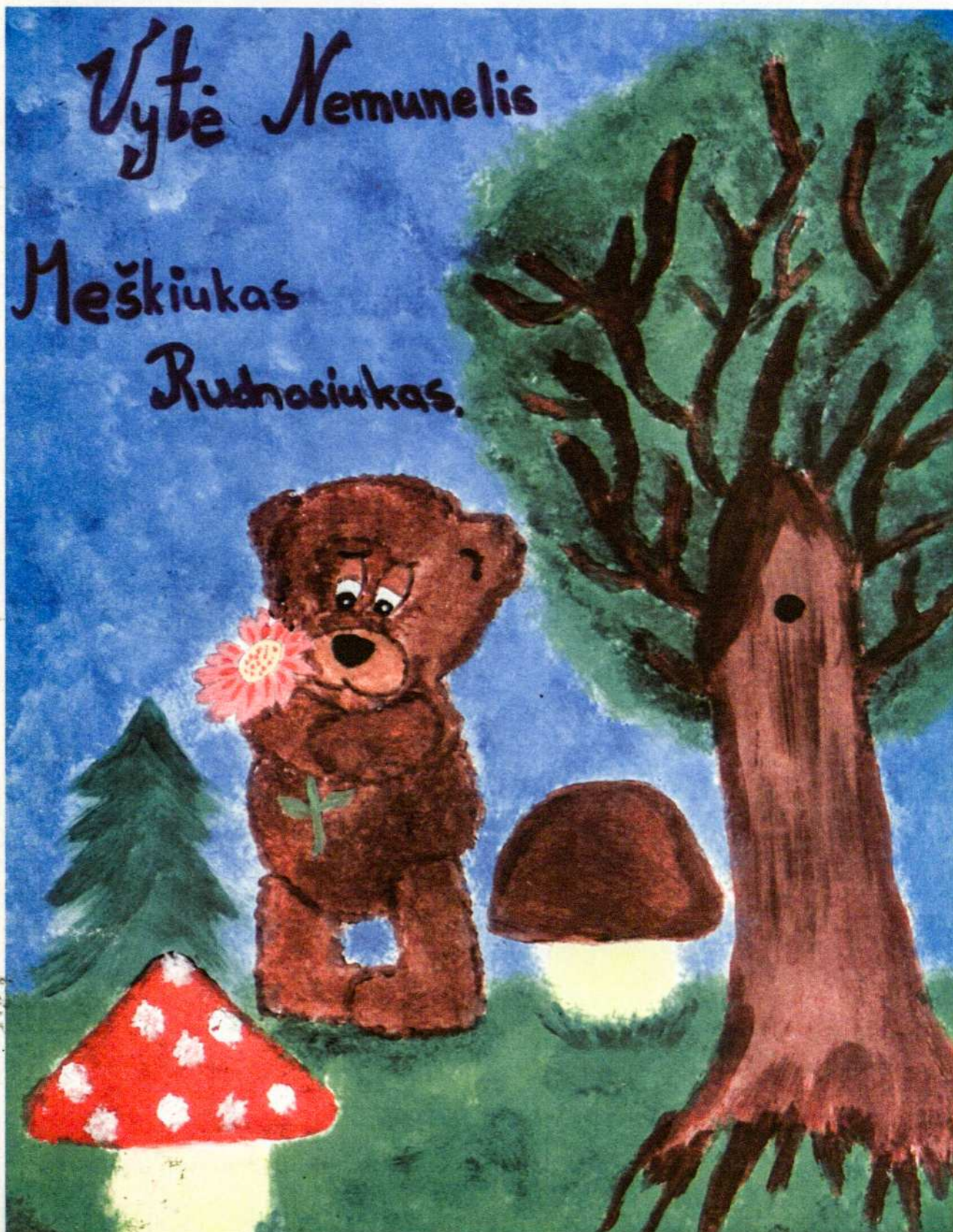

EGLUTĖ

SAUSIS-VASARIS * 2007 * JANUARY-FEBRUARY VOL 58 NR. 1

EGLUTĖ

SAUSIS-VASARIS *2007* JANUARY-FEBRUARY VOL 58 NR. 1

PRIE EGLUTĖS SUSIRINKO:

Vytautui Brazdžioniui - 100 metų....1

Senolio padavimai,
legendos, istorijos
Meilė ir garbė....16

Pasakų senelės pasakos
Baltieji seneliai....5
Kas nutinka vėjeliui
pramigus, arba kai saldinais
lijo....8

Kalbos kertelė....12
Iš mūsų kūrybos....20

Galvosūkliai...33

Ar žinai?....20

Pirmame viršelyje: Kristinos Bartašiūtės piešinys. L.A. Šv. Kazimiero lit. mokykla.

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išeina 5 numeriai per metus; prenumerata - 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus - 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taisy ir tvarko savo nuožiūra.

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo taryba

REDAKTORĖ: Aušra Spitrienė

ADMINISTRACIJA, MAKETAVIMAS, SPAUSDINIMAS: Ričardo spaustuvė. tel.: 708-430-1911

EGLUTĖ (USPS 169-200)(ISSN 1078-411X) a magazine for children in Lithuanian language. Published 5 times a year except July and August. Yearly subscription \$15.00 single copy \$3.00, to Lithuania and other countries. \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465. Second class postage paid at Lackport, IL 60441. Postmaster send address corrections to:

Eglute Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465.

Vytautui Brazdžioniui – 100 metų

Šių metų vasario mėnesį minėjome Vytauto Brazdžionio, nuostabaus literatūrinio kūrėjo, kuris savo kūrybą pasirašinėjo Vytės Nemunėlio slapyvardžiu, šimtąsias gimimo metines. Ne viena karta vaikų jau užaugo skaitydami mielus Vytės Nemunėlio kūrinius ir dar daugybė mažųjų lietuviukų saldžiai užmigs savo lovelėse besiklausydami mamos skaitomos „Meškiuko Rudnosiuko“

eiliuotos pasakos. Tad ir mes dar kartą prisiminkime ir paskaitykime talentinga Vytės Nemunėlio ranka parašytus eilėraštukus mieliesiems mažiesiems skaitytojams.

SNIEGO SENIS

Baltas sniego seni.
Kur tu gyveni,
Ar ant aukšto kalno,
Ar kokiam slėny?

Tavo morkos nosies
Niekur nematau, -
Ar vilkai, ar kiškiai
Ją nugraužė tau?

Baltą sniego senį
Knygoj aš mačiau.
O tėvelis sako:
- Aš jį pats stačiau.

Aš taip pat statysiu.
Kai ateis žiema,
Kai išleis į kiemą
Palakstyt mama.

Baltas sniego seni
Labas ir sudie!
Žiemą susitiksim
Su tavim kasdie...

Vištytės pasaka

Kitą kartą gyveno vištytė
Ir kalbėjo „kar-kar, kar-kar”.
Nemokėjo skaityt, nei rašyti.
Kaip ir visos vištytės dabar.

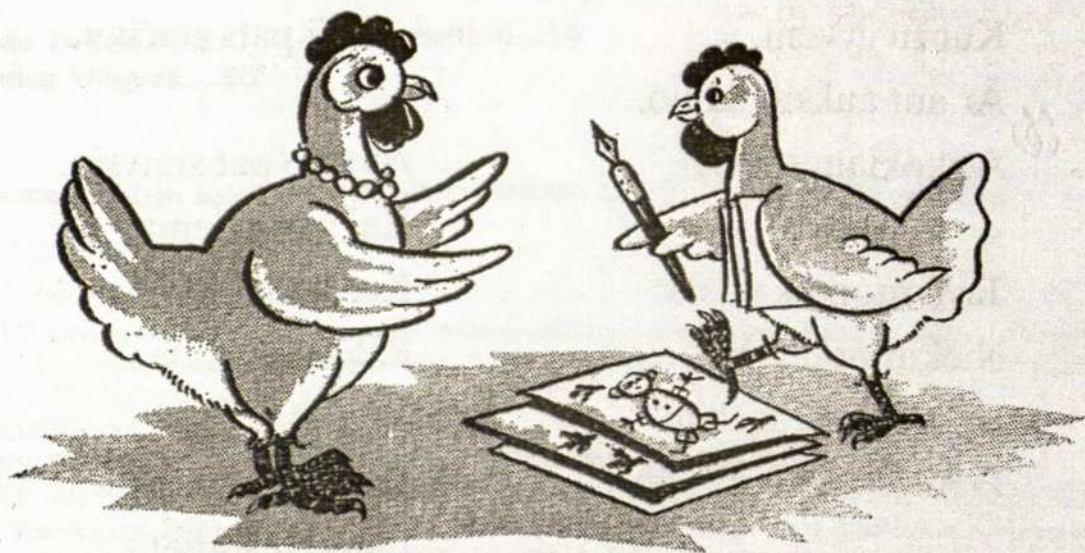
Ir išleido mamytė dukrele,
Į mokyklą, pasakius „kar-kar”.
Ir nerado mokyklon ji kelio.
Kaip ir visos vištytės dabar.

Pakely ją sutiko Marytė;
„Kur eini?“ ji paklausė. „Kar-kar“ -
Nesupratus atsakė vištytė.
Kaip ir visos vištytės dabar.

Ir nuėjo abidvi į klasę,
„Labas“, tarė Marytė; „Kar-kar“ -
Sukarksėjo vištytė nedrąsiai.
Kaip ir visos vištytės dabar.

Mokiniai rašė, skaitė, skaičiavo,
O vištytė „kar-kar“ ir „kar-kar“...
Neišmokus namo parkeliavo.
Kaip ir visos vištytės dabar.

Ir paklausė mama „Kud-ku-daku?“
Ir atsakė vištytė „kar-kar“,
Ir to mokslo abiem jom užteko.
Kaip vištytėm visom lig dabar.

AČIŲ, DIEVULI...

Ačiū, Dievuli,
Tau už dienele,
Angelą Sargą
Siųsk į lovele.

Saugok brangiausią
Mūsų tėvynę,
Siųsk jai paguodos
Žvaigždę Aušrinę.

Saugok mamytę,
Brolius ir tėtį...

.....
Jau poterėliai
Ir pakalbėti.

Eilutė

Pasakysiu aš eilutę:
Nedidutę, nemažutę,
Ir neilgą, ir netrumpą,
Ir ne riestą, ir ne kumpą, -
Jeigu mokat kas puikiau,
Prašom... Aš jau pasakiau.

Riešutėliai ir Kaštanai

Labą dieną, ponios stirnos, -
Aš pasveikinus tariau:
Riešutėliai ar kaštanai,
Pasakykit, kas geriau?

Man kaštanai nepatinka,
Riešutėliai – tai gardu!
Jums kaštanų saują duosiu,
Man - liks sauja riešutų.

VYTĖ NEMUNĖLIS

lietuvių vaikų literatūroje "gimė" 1924 metais, "žvaigždutėje". Pirmasis jo eilių rinkinys "Mažųjų Pasaulis" išėjo 1931 metais.

Apie tą knygą J. Tumas-Vaižgantas "Naujojoje Romuvoje" taip rašė:

"Vaikams rašyti ne bet kas pataiko. Reikia ypatingo talento, kad suaugusio žmogaus jau padilusia ome, galėtumei atspėti vaiko išsilavinimo laipsnį ir jo nuotaiką.

Vaikams kuriant poezijas, dar niekas nėra Vytės Nemunėlio prašokęs."

Nuo to laiko autorius bendradarbiavo daugelyje laikraščių, skiriamų vaikams, ir parašė 17 poezijos rinkinių ir eiliuotų pasakų.

Iš avelių debesų
Vėjo siūlu vilnoniu,
Mezga pasaką senelė,
Deda pasakų skrynelėn.
Atsisėsk ir paskaityk
Pasakų šalin sugrįžk.

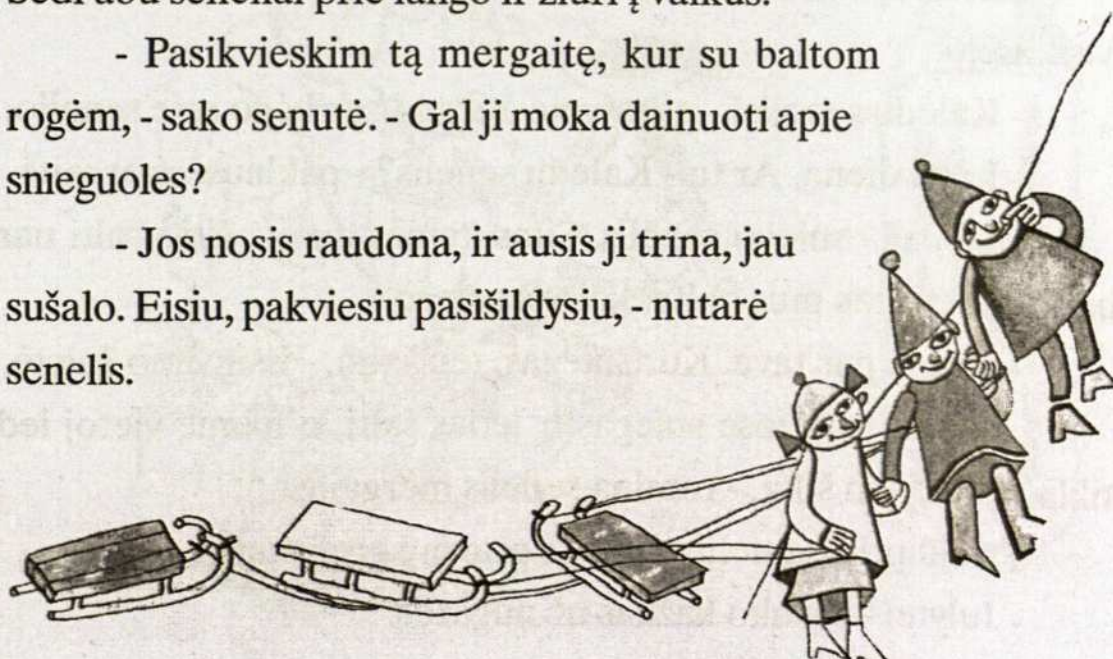
BALTIEJI SENELIAI

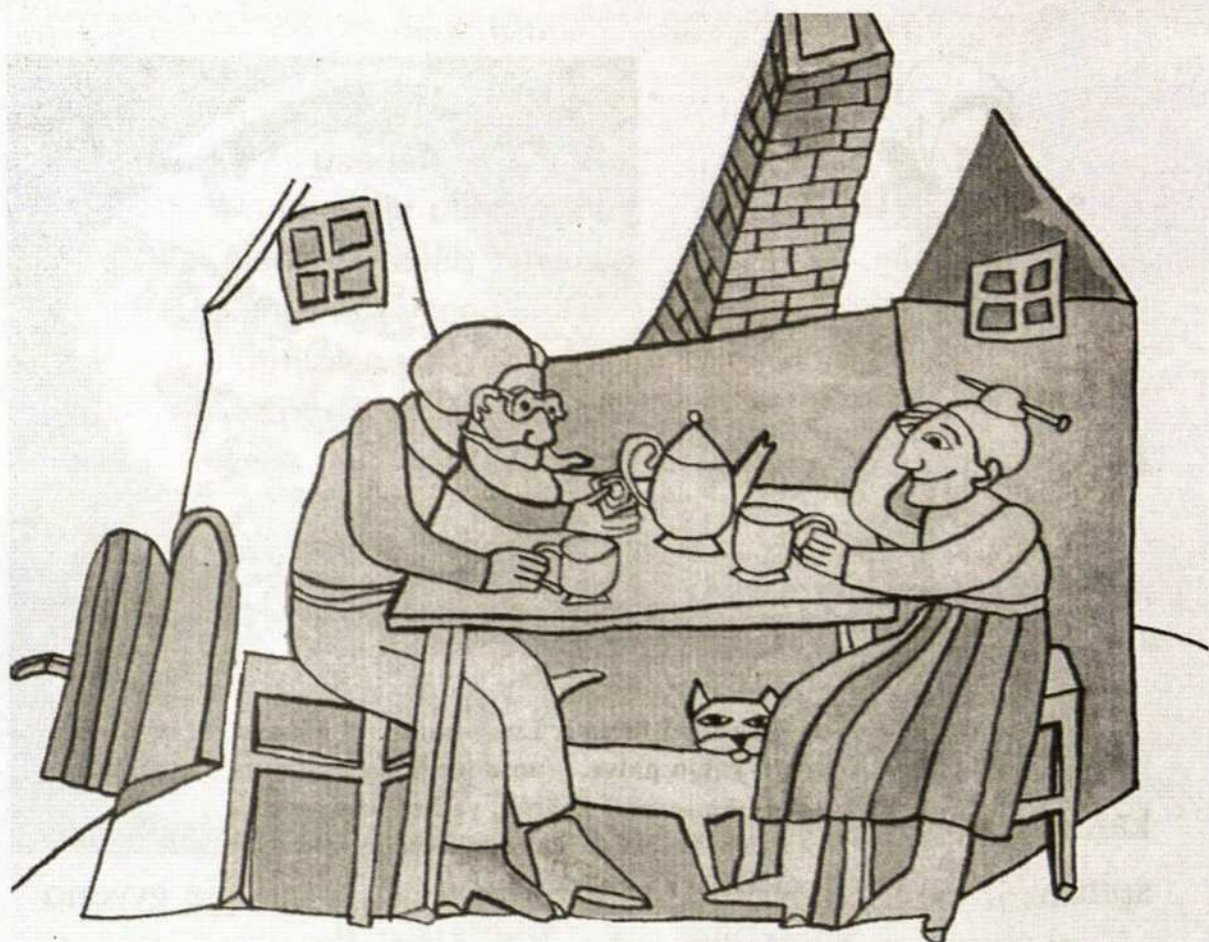
Ant balto sniego kalno stovėjo namelis. Stogas raudonas, kaminas raudonas, sienos gi baltos. Namio stalai, kėdės, suolai, spintos ir sienos buvo baltos kaip sniegas. Namelyje gyveno senelis ir senutė. Senelis turėjo baltą žilą barzdą, baltus ūsus ir plaukus. Ir senutė turėjo baltus plaukus.

Žmonės vadino senelius Baltučiais. Kiekvieną sekmadienį ant šito kalno ateidavo pasivažinėti trys vaikai: Petras, Domas ir Julytė. Petro rogės žalios, Domo - raudonos, o Julytės - baltos. Sėdi abu seneliai prie lango ir žiūri į vaikus.

- Pasikvieskim tą mergaitę, kur su baltom rogėm, - sako senutė. - Gal ji moka dainuoti apie snieguoles?

- Jos nosis raudona, ir ausis ji trina, jau sušalo. Eisiu, pakviesiu pasišildysiu, - nutarė senelis.

Užsivilko jis baltus kailinukus su didele apykakle. Prie jos prikabinti žvangučiai. Senelis eina, žvangučiai žvanga.

Senutė užkūrė ugnį, ėmė virti baltų monų košę. Duos Julytei pavalgyti.

Atsistojo senelis ant kalno viršūnės. Pakratė apykaklę. Atsikosėjo.

- Kalėdų senelis! - pagalvojo Julytė ir pribėgo prie senelio.

- Laba diena. Ar tu - Kalėdų senelis? - paklausė mergaitė.

- Ne, aš - sniego senelis. Šitas kalnas mano, šitie balti namai mano, viskas pas mus balta, kaip iš sniego.

- Neisiu pas tave. Kur sniegas, ten šalta, - išsigando Julytė.

- Mano laukuose sniegas ir ledas šalti, o namie vietoj ledo - stiklas, todėl ten šilta, - ramina senelis mergaitę.

Priėjo prie namelio. Senelis pravėrė girgždančias duris.

- Julyte! - sušuko kažkas už nugaros.

Atsisuko Julytė. Mato - Domukas su Petru uždusę stovi.

- Kaip jūs mane suradote?

- Tuėjai ten, kur žvangučiai skambėjo, ir mes bėgom ten, paaškino berniukai.

Iėjo vaikai Ir mato, kad čia kiekvienas daiktas: stalai, kėdės, spintos, suolai balti, kaip iš sniego arba skaidrūs, kaip iš ledo padaryti.

Senutė atnešė baluose dubenėliuose šiltos manų košės. Pabarstė cukrumi. Ji pati valgė, valgė senelis ir vaikai, o katinėlis net apsilaižydamas. Senelių katinėlis buvo taip pat baltas, kaip patys seneliai.

Žvangučiai

- skambučiai arba maži varpeliai.

Girgždančias duris

- senos lauko durys, kurias atidarant pasigirsta garsas.

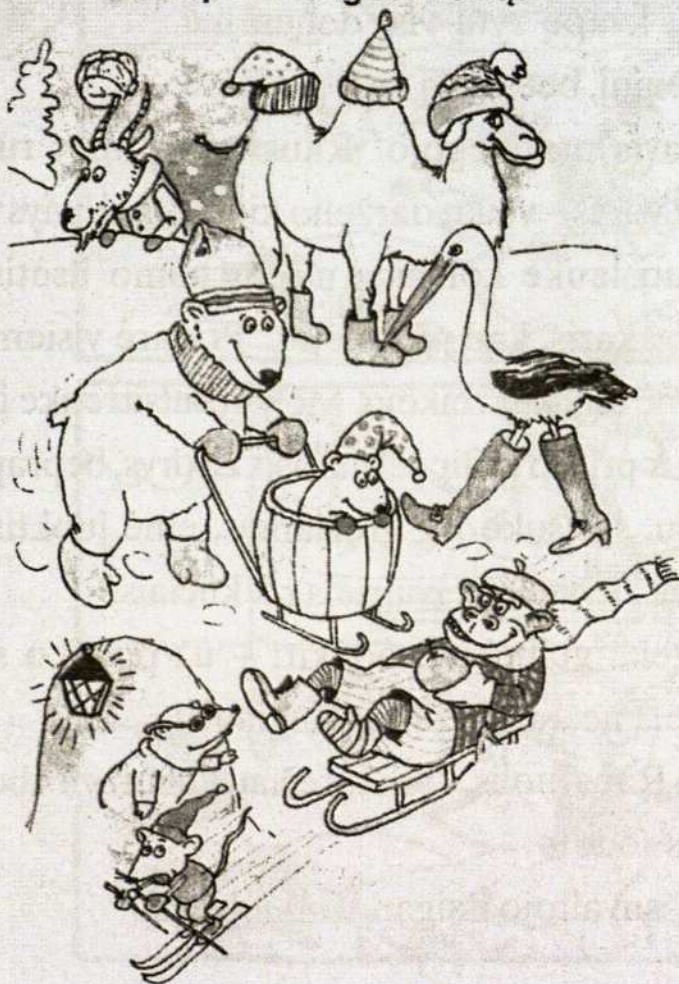
Uždusę

- neatgaudami kvapo.

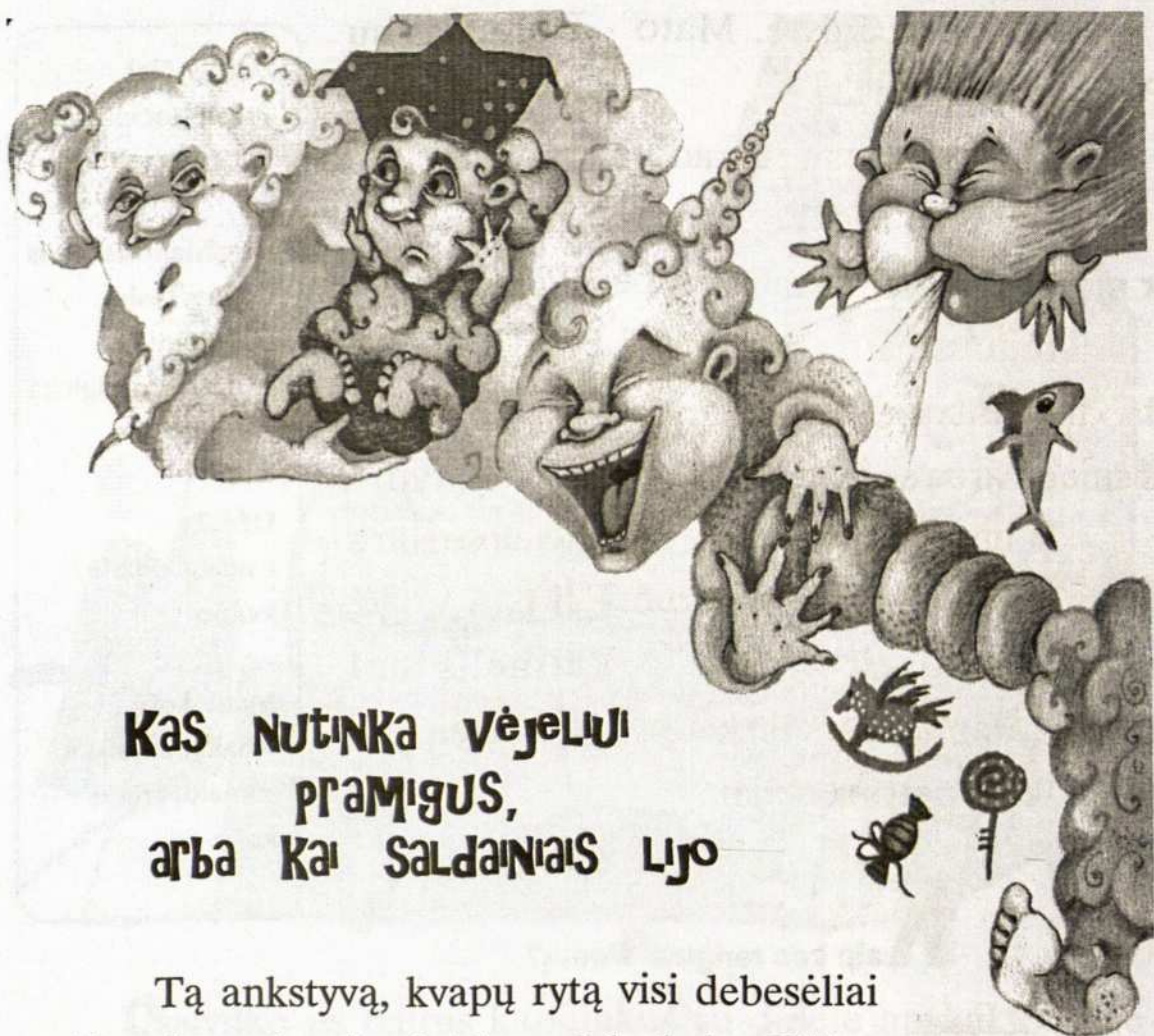
Manų košė

- balta, smulkiai sumaltų grūdų košė.

Kaip kas rengiasi žiemą?

Matai, kad pasakose būna daug visokių gražių senoviškų ir nevisai suprantamų žodžių. Bet nenusimink - Genelė tau paaškins.

Kas nutinka vėjelui pramigus, arba kai saldainiais lijo

Tą ankstyvą, kvapų rytą visi debesėliai vėlavo į savo kasdieninį, bet mielą darbą. Vėlavo, nes dėdė Pietvakaris pramiegojo. Rausvuolis taryt turėjo lyti botanikos sode, o Žydrys – vaikų darželio kieme. Mėlynys su broliu baigę naktinį lietutį laukė kol juos nupūs namo ilsėtis. Staiga pabudęs dėdė Pietvakaris, kad pūstelėjo... Pridarė visiems bėdos. Rausvuolis nulėkė ne ten, kur reikėjo. Mėlynys atsitrenkė į vyresnįjį brolių Didįjį Geltonį ir prie jo prilipo. Mažasis Žydrys, bepraplumpas pavasariniu lietučiu, susisuko lyg grėžiamas, ėmė juoktis ir lyti... saldainiais, gėlytėm, žuvytėm ir įvairiais niekučiais.

- Oi, gel... gel... gelbėkit, padėkit! – už pilvuko susiėmęs kvatojo žydrys, - ne... ne... nebegaliu daugiau!!!

- Ei! – suriko Rausvuolis, - juk turėčiau kaboti virš botanikos, o ne virš zoologijos sodo!

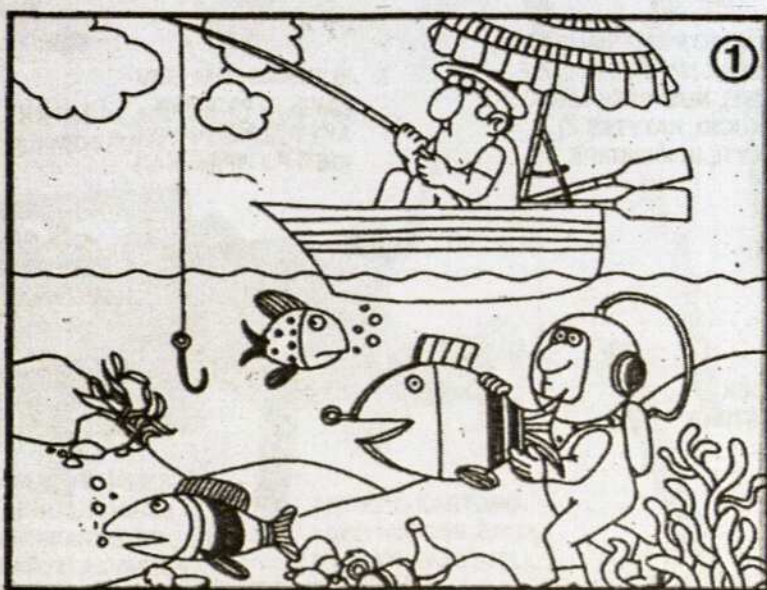
- Prilipau... – suvaitojo išsigandęs Mėlynys.

- Nenorėčiau būti didelis ir žalias! – pareiškė pasipiktinęs Didysis Geltonis.

Tai pamatęs dėdė Pietvakaris už galvos griebėsi, pasikvietė pusbrolių Rytšiaurį ir suskubo į pagalbą. Mėlynį atskyrė nuo Didžiojo Geltonio ir abu nusiuntė namo. Rausvuolį nupūtė į botanikos sodą gėlyčių laistyti, o Žydri iš skirtingų pusių pūsdami atsargiai išvyniojo ir virš vaikų darželio pakabino, kad vaikai saldinius susirinktų.

Bėk ir tu pažiūrėt! – Gal liko!?

Raskite šiuose paveikslėliuose devynis skirtumus.

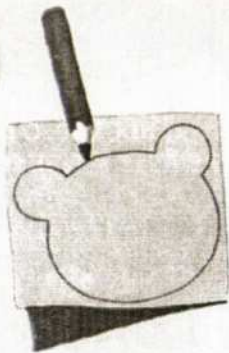

Pasidaryk pats

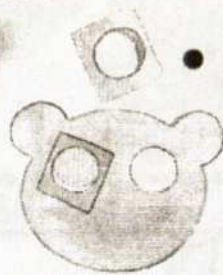
LINKSMYBIŲ

PASIDARYK MIELŲ LINKSMUOLIUKŲ
IR VISI DRAUGE PAIŠDYKAUKITE!

TAU REIKĖS: SPALVOTO POPIERIAUS, ŽIRKLIŲ,
PIEŠTUKŲ, KLIJŲ, FLOMASTERIŲ (AR KITOKIŲ SPALVELIŲ),
TUŠČIO PAKELIO NUO TABLEČIŲ IR KELIŲ PIPIRIUKŲ (ARBA
KAROLIUKŲ).

1. SPALVOTO POPIERIAUS LAPĄ
PERLENK (SPALVOTA PUSĖ –
VIDUJE), NUSIPIEŠK MEŠKIUKO
(KIŠKUČIO, KATYTĖS...)
GALVYTĘ IR IŠSIKIRPK.

2. IŠ TUŠČIO TABLEČIŲ
PAKELIO PADARYK
AKYTES (NEPAMIRŠK
[DĖTI PO PIPIRIUKĄ!]).

3. UŽTEPK
KLIJŲ.

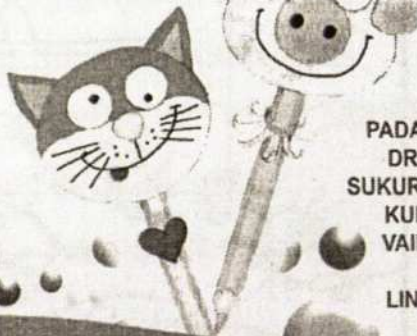
4. UŽDĖK
PIEŠTUKĄ
IR...

5. ...KITĄ GALVYTĖS DALĮ.
GERAI SUSPAUSK, KAD
SULIPTŲ!

6. BAIK GRAŽINTI
MEŠKUTĮ – IŠKIRPK IR
PRIKLIJUOK SNUKUTĮ,
NOSYTĘ, NUPIEŠK
BURNYTĘ. ŠTAI IR
VISKAS!

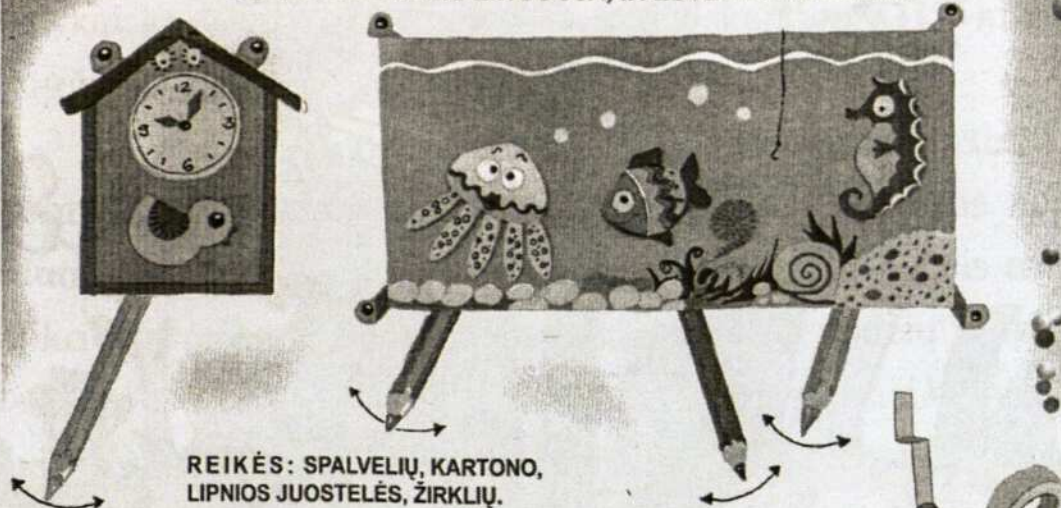

PADARYK MEŠKIUKUI
DRAUGŲ, O TADA
SUKURK SPEKTAKLIUKĄ,
KURIAME GALĖTŲ
VAIDINTI VISI TAVO
SUKURTI
LINKSMUOLIUKAI!

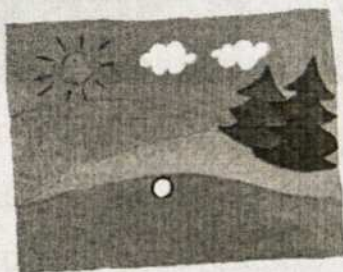
Pasidaryk pats

DIENA

O DABAR KURSIME JUDANČIUS PAVEIKSLIUKUS! MATAI – ČIA IR PAUKŠTELIS LINGUOJA, IR ŽUVELĖS PLAUKIA...

REIKĖS: SPALVELIŲ, KARTONO, LIPNIO JUOSTELĖS, ŽIRKLIŲ.

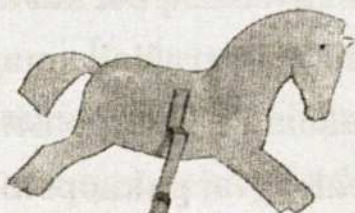

1. NUSIPIEŠK GRAŽŲ PAVEIKSLĖLĮ – BERIBIUS LAUKUS, KURIAIS ŠUOLIUOS ILGAKARTIS ŽIRGAS... (O GAL TU DARYSI AKVARIUMĄ, LAIKRODUKĄ AR DAR KĄ NORS LABAI LABAI GRAŽAUS?...). REIKIAMOJE VIETOJE IŠKIRPK SKYLUTĘ.

2. ANT KITO KARTONO LAPO NUPIEŠK ŽIRGĄ (ŽUVYTĘ, PAUKŠTELĮ...), NUSPALVINK JĮ IR IŠSIKIRPK.

3. IŠ KARTONO IŠKIRPK JUOSTELĘ, SULENK IR PRITVIRTINK JĄ PRIE PIEŠTUKO TAIP, KAIP PARODYTA.

4. ŠTAI TAIP JUOSTELĘ PRIKLIJUOK PRIE VIDINĖS ŽIRGO PUSĖS.

5. PERKIŠK PIEŠTUKĄ PER SKYLUTĘ IR... GRAŽUOLIS ŽIRGAS TUOJ TUOJ PASILEIS ŠUOLIAIS (TIK NEPAMIRŠK PAJUDINTI PIEŠTUKO!).

Kalbos kertelė

PRIEVEIKSMIAI ŠAUKIA „SKEŠTAM!”

Dr. Jonas Šukys

Gal ne vienas esate primiršęs, kas tie prieveiksmiai. O kodėl jie skęsta - vargu ar kas žinot.

Būdingiausi prieveiksmiai yra tie, kurie parodo veiksmo atlikimo būdą. Juos dažniausiai darome iš būdvardžių bei kai kurių dalyvių su dėmeniu (i)ai: **gerai, tvirtai, laimingai, gražiai, smagiai, maloniai, suprantamai, įtikinamai, neapsakomai**. Tiesa, pasitaiko ir kiek kitokių būdo prieveiksmių: **slapta, palengva, paknopstomis, šuoliais, geruoju...** Būdo prieveiksmiai laikosi tvirtai, neskęsta – ir apie juos daugiau nekalbėsime.

Vietos prieveiksmiai yra **čia, ten, arti, toli, kur, kažkur, kitur, visur, niekur, kur nors, namie, namo, dešinėj, kairėj, viršuj, aukštyn, žemyn** ir panašūs.

Laiko prieveiksmiai - **tai kada, kai kada, kada nors, visada, dabar, netrukus, pirma, paskui, anksti, vėlai, pagaliau, vakar, šiandien, rytoj, anądien, kitąmet...**

Priežasties ir tikslo prieveiksmių yra nedaug. Dažnesni - **kodėl, dėl ko, kam, todėl, dėl to, užtat, tyčia, netyčia.**

Prieveiksmiai - tai trumpi, patogūs žodžiai. Bet dedasi liūdni dalykai: kai kuriuos prieveiksnius dabar skandina ilgi, iš kitų kalbų nusižiūrėti žodžių junginiai.

Net suaugę dėdės laikraščiuose rašo šitaip: **Dabartiniu metu** komanda pirmauja; **Pastaruoju metu** žmonės uždirba nedaug; **Šiuo metu** žemės ūkyje daug netvarkos. O kur savasis trumpas laiko prieveiksmis **dabar**? Beveik nebeliko: žodžių junginiai jį beveik išstūmė. Taigi šį dabar gelbėkim ir vartokim jį kuo dažniau. Juk trumpiau, gražiau bus pasakius: **Dabar** komanda pirmauja; **Dabar** žmonės uždirba nedaug; **Dabar** žemės ūkyje daug netvarkos.

Kitas atvejis: **Praėjusiais** (dar blogiau - **praeitais**) metais buvo sausra; **Praėjusiais (praeitais)** metais derlius buvo menkas. Atspėkite, kokį prieveiksmį šitaip norima paskandinti? Ogi puikų trumpą prieveiksmį **pernai**: **Pernai** buvo sausra; **Pernai** derlius buvo menkas. O tas verstinis posakis sekančiais metais! **Sekančiais** metais jis baigs mokyklą; **Sekančiais** metais aš būsiu didesnis. Lietuviai sakydavo: **Kitais metais** (arba **kitąmet**) jis baigs mokyklą; **Kitais metais (kitąmet)** aš būsiu didesnis. Argi ne gražiau?!

Ir visai niekam tikęs posakis **sekančią dieną**, nes turim puikiausią prieveiksmį **rytoj**: Susitiksime **sekančią dieną (= rytoj)**; Pamatysi: **sekančią dieną (= rytoj)** nebelis.

Kodėl, turėdami **vakar**, renkamės **praėjusią dieną**: **Praėjusią dieną (=vakar)** skaldžiau malkas; **Praėjusią dieną (=vakar)** labai nuvargau.

Nors galima pasakyti abejaip, **kiekvieną dieną** drąsiau keiskime į **kasdien, kiekvieną vakarą - į kasvakar, šiais metais** - 13

į šiemet. Posakius **tą dieną, aną dieną** bent kartais pakeiskime **tądien, anądien**. Neleiskime laiko prieveiksmiams nugrimzti užmaršties upėje!

Pavojus išnykti gresia ir kai kuriems vietos

prieveiksmiams. Užuo-

sakę: Ar Jonas **namie?**, vis

dažniau be reikalo

sakome: Ar Jonas

namuose? **Namie** - ir trumpiau, ir

aiškiau, o **namuose** - tai gal net kokiuose

pataisos namuose?.. Be reikalo sakome ir: Einu (skubu, bėgu...) į

namus. Į kieno namus - savus, svetimus? Mūsų tarmės turi

prieveiksmį **namo** - pasinaudokim. Taigi: Einu (skubu, bėgu...) į

namo.

Prieveiksmių **kažkur, kažkada, kažkaip** nekeiskime prieveiksmiais su priplaktu žodeliu **tai**, čia išsiverstu iš rusų kalbos.

Tegu mūsų lūpose niekad neskamba: **Kažkur tai** padėjau; **Kažkada**

tai senovėje; **Kažkaip tai** kitaip reikėjo, o tik: **Kažkur** padėjau;

Kažkada senovėje; **Kažkaip** kitaip reikėjo.

Ir jau visiškai blogai pamiršti priežasties prieveiksnius **todėl,**

dėl to, užtat ir keisti juos verstiniais, visiškai netaisyklingais

posakiais **to pasekmėje (pasėkoje, rezultate)** arba **ko pasekmėje**

(pasėkoje, rezultate).

Štai kiek prieveiksmių - gerų, senoviškų, mūsų tėvų ir senelių

turėtų jau skęsta! Ištieskim jiems ranką, priglauskime juos! Palikime

jiems savo kalboje vietos!

ŽAIDŽIAME

ŠIAME ŠAUNIAME DRAUGŲ
BŪRYJE SURASK DU VIENODAI
APSIRENGUSIUS VAIKIUKUS.
BEJE, TAU TIKRAI PATIKS ŠI
PIEŠINUKĄ SPALVINTI!

Kiek legendų, padavimų
Mūs senoliai vis dar žino.
Buvo tai labai seniai,
Kai gyveno milžinai,
Laumės gelsvą kasą pynė
Iš tautosakos lobyno.

MEILĖ IR GARBĖ

Kaip pasielgti? Kam paklusti: protui ar širdžiai. Ji troško būti mylima, pagerbta, norėjo pakilti iki kunigaikštienės, o gal... tapti net karaliene. O kas dabar? Atvežė kaip tremtinę į Dubingių pilį ir paliko. Kodėl su ja taip žiauriai elgiamasi? Jeigu jis, Žygimantas Augustas, būtų tvirtas, ryžtingas, kaip jos giminaičiai Radvilos? Tada kita kalba. O dabar jis moterų išpaikintas, lengvai perkalbamas. Ypač klauso savo motinos, suktos italės Bonos Sforcos.

Barbora Radvilaitė nuėjo į pilies bažnytelę, suklupo prieš Marijos karalienės paveikslą ir ėmė melsti jos patarimo. Tačiau dangaus karalienė tylėjo. Negi jai pavydi žemiškos karalienės titulo?! Čia karštai besimeldžiančią Barborą surado Žygimantas Augustas. Švelniai apglėbė, pakėlė ir nunešė į karietą. Slapta nuvažiavo į sostinės Vilniaus kunigaikščių rūmus - Žemutinėje pilyje. Vos spėjo apsirengti paruoštais nuotakos drabužiais, atvykęs kunigas juos slapta sutuokė.

Žygimantas pasakė:

Senolis girdėjo - jūs
irgi paklausykit ir
kitiems pasakykit ko
liaudies išmintis moko.

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

*Žuvis ieško kur giliau,
žmogus - kur geriau.*

*Kur sielai gera, ten
kūnas dera.*

*Miegas už medų
saldesnis.*

Su pilvu nepasiginčysi.

*Duok Dieve rasti, o ne
pamesti.*

*Ką į dūšią įdedi, penki
neišims.*

- Padariau viską, kad turėčiau tave... Tavo garbei, mieloji, pradėjau atstatyti sudegusią katedrą. O šiuos rūmus išplėsiu. Kad motina ant mudviejų nepyktų, pradėjau sodinti itališką sodą Šventaragio slėnyje prie Vilnelės.

Kai Bona sužinojo, kad sūnus ruošiasi marčią Barborą paskelbti kunigaikštienę, įkalbėjo seimo narius neatvykti į posėdį. Sakė, kad Barbora - nedora, žemo luomo, tėvas Lietuvos kunigaikštystės lauko etmonas - kariuomenės vadas - neprilygsta karaliams. Tačiau nieko tuo nepasiekė: Barbora buvo vainikuota mitra. Puotos metu Žygimantą ir Barborą sveikino didikai, kunigaikščiai, svečiai iš užsienio, teikė turtingas dovanas ir skelbė gražius linkėjimus.

Žygimantas, karštai mylėdamas gražuolę Barborą, jos garbei skatino sostinėje statyti didingus namus, naujas mokyklas

ir bažnyčias. Tačiau ilgai ilgai nedrįso vežtis į Lenkiją vainikuoti karaliene. Tik mirus jo tėvui Žygimantui Senajam, pasakė:

- Atėjo laikas tave vainikuoti karaliene.

“Atsisakyk!” - Barbora Žygimantienė išgirdo paslaptinę balsą, bet ji ryžosi: - “Būdama karaliene, dar labiau išgarsinsiu Vilnių!”

Puošnia karieta Žygimantai parvažiavo į Krokuvą. Nesvetingai ją sutiko lenkai. Pasipylė įvairūs gandai, intrigos, šmeižtai. Samdyti provokatoriai platino užgauliojančius eilėraščius, atsišaukimus, karikatūras. Seimo nariai, didikai bijodami, kad Barbora nenukreiptų savo vyrą labiau rūpintis Lietuva, o ne Lenkija, anytos Bonos kurstomi, prieštaravo Barboros vainikavimui, reikalavo, kad išsiskirtų. O Krokuvos senatorius iš tribūnos net pagrasė:

18 - Šviesiausias karaliau, mes didžiuojamės jūsų didybe, bet galime ir kitam tą garbę suteikti, jei nenutrauksite santuokos su

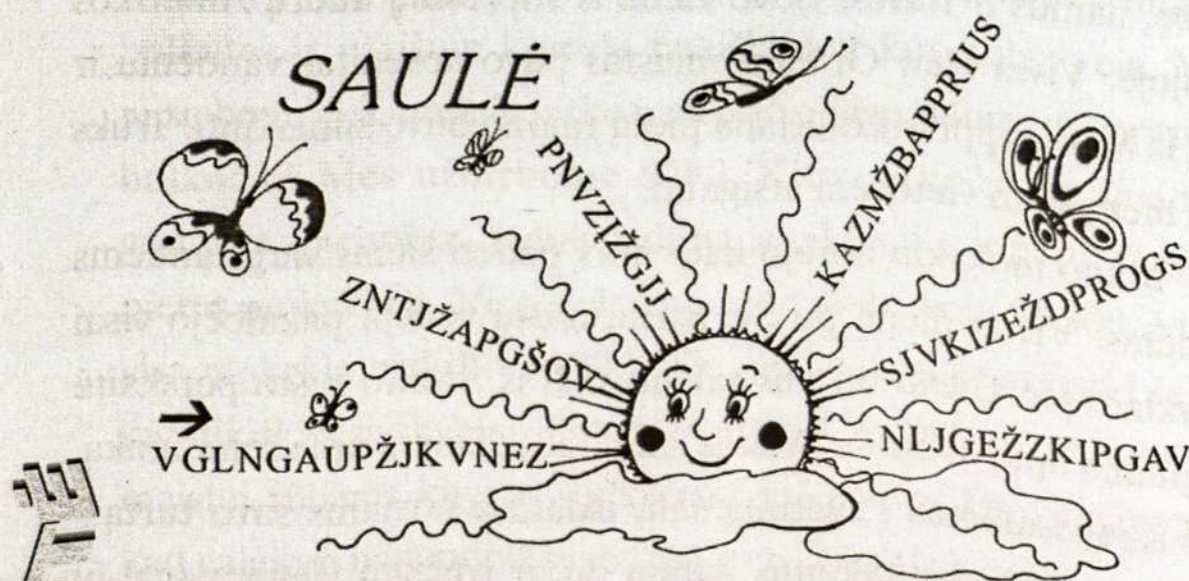
eiline moterimi. Šį reikalavimą ir jūsų poelgį laimins ekscelencijos - šalies vyskupai.

- Aš geriau atsisakysiu karaliaus sosto, negu mylimos žmonos,
- atrėžė karalius Žygimantas Augustas.

Tik trečiajame posėdyje Barbora buvo vainikuota Lenkijos karaliene. Tai įvyko 1550 metais Krokuvoje. Puota buvo dar iškilmingesnė, dalyvaujant daugeliui Europos karalių, seimo narių, didikų. Tačiau Barbora Žygimantienė neilgai džiaugėsi karalienės garbe. Nepraėjus nė metams, jaunoji karalienė staiga mirė, nujausdama, jog ji Bonos Sforcos nurodymu nunuodyta.

Žygimantas Augustas žmonos karalienės palaikus nuvežė į Vilnių ir palaidojo Katedros rūsiuose. O dailininkai, tapydami Aušros vartų Marijos karalienės portretą, įamžino Barboros karalienės žavintį grožį ir iškilmingumą.

Bronius Jauniškis „Protėvių takais“

Išmesk priebalses, kurios kartojasi daugiau kaip 4 kartus, ir perskaitysi mįslę apie saulę.

EGLE

Iš mūsų kūrybos

Švietimo tarybos
premijuoti rašiniai
(2005-06 metai).

PASIDALINIMAS TALENTU

Gale 2005 m. vasaros įvyko baisi tragedija Amerikoje - uraganas "Katrina" perėjo pietų valstybes ir labai daug žmonių prarado savo gyvybę, namus ir turtus. Buvo viena iš stipresnių audrų Amerikos istorijoje. Visas New Orleans miestas buvo apsemtas vandeniu ir daug iš Mississippi ir Louisiana pietų rajonų buvo sunaikinti. Truks daug metų šiom vietovėm atsigauti.

Mano mokykla norėjo kaip nors padėti šiems vargstantiems žmonėms. Vieną dieną po Šv. Mišių mūsų vedėja pakalbėjo visai mokyklai apie Dievo duotus talentus. Ji iš Švento rašto perskaitė palyginimą apie talentus (Matas 25:14-30). Tai yra apie šeimininką, kuris iškeldamas į svetimą šalį, išdalino tarnams savo turtą - vienam davė penkis talentus, kitam du, ir trečiam vieną, pagal jų gabumus.

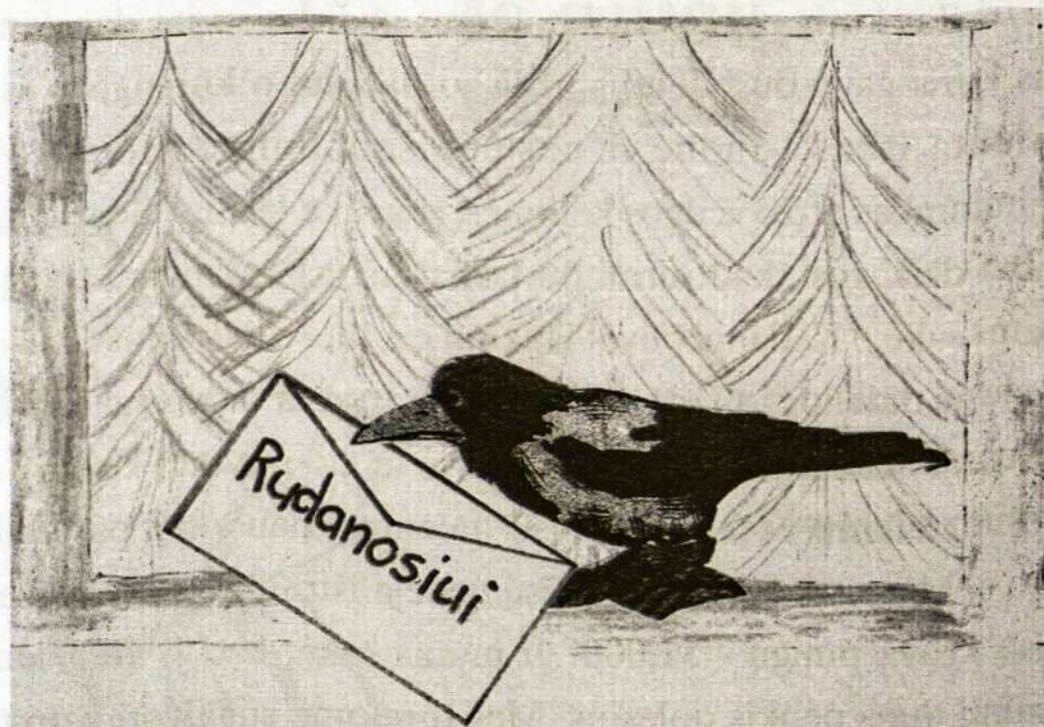
Tas kuris gavo penkis talentus uždirbo su jas dar penkis; tas kuris gavo du talentus uždirbo dar du, o kuris gavo vieną talentą iškasė duobę ir paslėpė šeimininko pinigus. Kai šeimininkas grįžo iš ilgos kelionės, sušaukė tarnus. Šeimininkas labai džiaugėsi, kad pirmi du tarnai uždirbo daugiau pinigų ir jiems sakė, "Kadangi buvot ištikimi mažuose dalykuose, aš jums pavesiu didelius". O kai atėjo trečias tarnas ir davė atgal tą vieną talentą. Šeimininkas jį išbarė ir davė tą talentą tam kuris turėjo dešimt talentų. Mes turim mūsų "talentus" naudoti ir pasidalinti.

Mes nustebom, kai mūsų vedėja ištraukė iš savo kišenės visą krūvą pinigų - \$1,000! Ji mums sakė, kad ji kiekvienam vaikui duos penkis dolerius. Mes turėjome sugalvoti kaip tuos pinigus padauginti. Ji sakė, kad tą ką mes uždirbsim, nusiųsim vargstantiems nuo uragano.

Sekančias kelias dienas mes sukom galvas, ką galėsime daryti. Turėjom labai daug idėjų. Mūsų klasė nutarė sudėti mūsų pinigus kartu ir daryti kelis projektus. Aš su keliais kitais klasės draugais, nutarėm mūsų parapijoje pardavinėti po visų šv. Mišių saldžias bulkutes (muffins). Mes padarėm plakatus, suvyniojom bulkutes ir užrišom kortelę paaiškinant kur pelnas eis. Mes nustebom, kiek žmonių pirko ir aukėjo pinigų. Mums net pritrūko bulkučių! Mes uždirbome \$280. Kitos grupės pardavinėjo gumines apyrankes, namie padarytus saldainius ir paruošė šiltus pietus mokykloje. Vien mūsų klasė uždirbo apie \$1,300. Mūsų visa mokykla uždirbo \$6,000! Tie pinigai buvo nusiųsti į šešias katalikiškas mokyklas Baton Rouge, LA, ir buvo naudojami maistui, rūbams, knygoms ir kitiems dalykams. Mes džiaugiamės, kad galėjom panaudoti savo "talentus" padėti kitiems.

*Julija Sirgėdaitė,
Žiburio mokykla, 7 kl.*

EGLE

- Labą dieną tarė varnas
Jau nudžiugusiu balsu:
- Esu mokytojo Tarnas,
Tamstai laišką jį nešu.

*Mykolas Dargis,
Los Angeles Šv. Kazimiero m-kla*

POKALBIS SU ALGIMANTU MIKUCKIU

Algimantas Kazimieras Mikuckis yra geriausias JAV lietuvių visuomenininkas pasaulyje. (Čia mano nuomonė.) Todėl aš pasirinkau apie jį papasakoti jums. Mūsų visuomenėje yra daug žmonių, kurie mėgsta dėvėti gražius kostiumus ir praveisti ilgus pokalbius. Yra mažiau žmonių, kurie daug nekalba, bet pasirenka ką nors svarbaus atlikti ir tyliai tą darbą dirba.

Taip išėjo Algiui Mikuckiui su Los Angeles lietuvių dienomis.

Ne daug kas žino, bet jis jau dirba su šiomis lietuvių dienomis nuo pačių pirmųjų, kurios įvyko jau beveik prieš dvidešimt metų.

Ponas Algis man papasakojo, kad pirmosios lietuvių dienos, kurios įvyko 1987 metais, buvo sugalvotos pono Edmundo Kulikausko. Jis norėjo pritraukti ne tik Los Angeles apylinkės lietuvius, bet ir nebendraujančius lietuvių kilmės žmones, kad visi galėtų pasidžiaugti lietuvių kultūra, maistu, gėrimais ir rankdarbiais. Ponas Edmundas pakvietė Algį būti komiteto nariu tais pirmais metais. Algis Mikuckis ir komiteto nariai turėjo daug ką tais pirmais metais nuspręsti. Svarbiausia buvo parinkti tokį savaitgalį, kad būtų geras oras. Po daug tyrinėjimo buvo nuspręsta ruošti lietuvių dienas spalio mėnesio pirmąjį savaitgalį. Tada beveik niekada nelyja. Kartais būna labai šilta. Tada žmonės perka daug alaus ir krupniko. Jie džiaugiasi gražiu Los Angeles oru.

Mikuckio nuolatinis darbas daug, daug metų buvo būti lietuvių dienų išdininku. Jis tą darbą gerai moka iš savo kasdieninio darbo ir padėjo lietuvių dienoms neprarasti pinigų. Jis sugalvojo ir įvedė "litų" naudojimą. Jei norėjai valgyti ar gerti, pirma turėjai nusipirkti "litų". Kadangi ponas Algis gerai tvarkė pinigus, komitetas jau daug metų gali pasikviesti ir paremti muzikantus, šokėjus ir dainininkus iš kitų miestų ir net iš Lietuvos.

Ponas Algis man sakė, kad jis džiaugiasi kad turėjo progos tiek daug metų prisidėti prie sėkmingų lietuvių dienų. Kartais reikėjo programas paruošti, prekes pardavinėti, ir net visiems išvažiavus namo, šiukšles išnešti. Bet jis džiaugiasi nes į lietuvių dienas atvyksta daug žmonių iš arti ir toli. Jie visi turi progos pamatyti lietuvių šokius ir dainas, išgerti alaus ir pavalgyti kugelio ir dešrų.

Jis tikisi, kad LA lietuvių dienos dar daug metų gyvuos.

Tadas Mikuckis,

Los Angeles Šv. Kazimiero mokykla 23

○ Gerumas!	○ Grudrumas!
Negali atsistebėt.	
Ir su mokytoju moka	
Jis gražiai pasikalbėt.	

*Mykolas Marcinkevičius,
Los Angeles Šv. Kazimiero mokykla*

POKALBIS

Aš pasikalbėjau su ponu Giedraičiu, kuris yra “Dainavos” stovyklos tarybos pirmininkas. Man labai patinka važiuoti vasarą į Dainavą, tai norėjau daugiau sužinoti apie jo darbą Dainavoje.

Ponas Giedraitis pradeda septintus metus pirmininko

pareigose. Kadangi jis yra pirmininkas, jo pareigos yra prižiūrėti, kad stovykla būtų paruošta vaikams stovyklauti. Jis turi surasti žmones tvarkyti Dainavą ir turi susitikti su inspektorais.

Ponas Giedraitis sutiko būti Dainavos taryboje nes jis galvoja, kad visiems tėvams reikia prisidėti prie stovyklos išlaikymo. Jis mato, kad vaikams smagu stovyklauti, todėl jis nori, kad stovykla ilgai būtų gyva. Sunkiausia dalis pono Giedraičio darbo yra kai reikia ką nors taisyti. Reikia rasti žmones, kurie moka kaip pataisyti problemas. Kartais tai būna viduryje nakties! Taip pat reikia ieškoti pinigų stovyklai pagražinti ir taisyti kas sugenda.

Smagiausia dalis pono Giedraičio darbo yra kai jis mato linksmus vaikus Dainavoje. Jam smagu žiūrėti kai vaikai žaidžia, sportuoja, dainuoja ir džiaugiasi gamta. Jis tada prisimena savo stovyklavimo dienas.

Pono Giedraičio mėgstamiausia vieta Dainavoje yra ežero pakrantėje lieptas Baltųjų namų pusėje. Jam patinka stovėti ant liepto ir žiūrėti į gamtą kai saulė leidžiasi ir ežeras ramus. O jeigu ponas Giedraitis galėtų pakeisti ką nors Dainavoje, jis norėtų, kad kambariuose būtų vėsintuvai.

Tada išleptų miesto vaikai galėtų naktį saldžiai miegoti! Ponas Giedraitis taip pat norėtų išrauti visą "poison ivy"!

Ponas Giedraitis galvoja, kad per sekančius 10 metų nebus didelių pasikeitimų Dainavoje.

Dainava graži gamtos vieta. Ją reikia taip ir išlaikyti. Svarbu, kad ateityje lietuviškas jaunimas turėtų vietą praleisti vasaros atostogas.

*Mikas Giedraitis,
Žiburio mokykla, 7 kl.*

Daug pasaulio įdomybių
Nori sužinot vaikai,
Jas visas Žiniukas žino
Ir užrašo tau tiksliai.
Nori būti Žiniuku,
Tai skaityki iš pradžių...

AR ŽINAI?

PASLAPTINGASIS ŽIULIS

Luaros upės Feido sala, kurioje Žiulis Vernas gyveno ankstyvosios vaikystės metais, paliko jam neišdildomą įspūdį visam gyvenimui. Prie jos krantinių nuleisdavo inkarus žvejų laivai, iš čia matėsi uoste stovinčių burlaivių stiebai, jautėsi vandenyno alsavimas. Žiulis ir jo jaunesnysis brolis Polis dažnai nubėgdavo prie krantinių iš arčiau pasižiūrėti didžiulių tolimojo plaukiojimo burlaivių. Kaip juodu pavyduliavo savo amžiaus berniukams, kurie, parsisamdę į laivą, plaukdavo į stebuklą šalį ir patirdavo visokiausių nuotykių! Matyt, kaip tik šiam laikotarpiui priskirtinas Žiulio Verno įspūdis, vėliau padiktavęs šį prisipažinimą: “Kai matau išplaukiant laivą, visa savo esybe veržiuosi į jį”.

Vieną kartą jis iš tikrųjų pamėgino slapta patekti į didelį tristiebį laivą “Korali”, kuris ruošėsi plaukti į Indiją. Tai atsitiko 1839 metų vasarą, kai berniukui buvo tik vienuolika su puse metų. Vienuolikmečio galvoje subrendo gana rizikingas ir sudėtingas planas, kaip prikalbinti vieną laivo jungą užleisti jam savo vietą

laive, kaip nepastebėtam išeiti iš namų ir prasmukti į laivą. Viskas klostėsi kuo puikiausiai, laivui ruošiantis išplaukti niekas nepastebi, kad pakeistas vienas junga.

Pasigedę vaiko, namiškiai pakelia visus ant kojų. Iš žmonių, mačiusių berniukus valtimi plaukiant laivo link, Žiulio tėvas sužino, kad "Korali" vakare turi išmesti inkarą Pembefo uoste. Laimei, tėvui pavyksta patekti į

garlaivį, kuriuo jis pasiekia Pembefą, kaip tik laiku - jis randa sūnų "Korali" laive.

Šį vieno iš žymiausių mokslinės fantastikos pradininkų, prancūzų rašytojo, geografo ir technikos mokslų žinovo Žiulio Verno vaikystės nuotyki, kitus jo gyvenimo tarpsnius labai vaizdingai aprašė savo knygoje jo anūkas Žanas Žiulis-Vernas. Gerbdamas senelio atminimą Žanas prie savo pavardės pridėjo ir jo vardą.

Žavėjimasis jūra, povandeninio gyvenimo, nežinomų kraštų paslaptimis nuo pat vaikystės žadino Žiulio vaizduotę, kėlė norą kuo daugiau sužinoti apie pasaulio geografiją domėtis technikos naujovėmis. Tai, matyt, buvo didelis ir jo kūrybos akstinas. 65-iuose rašytojo moksliniuose fantastiniuose, nuotykių, kelionių romanuose, apysakose ir apsakymuose ryškios humanizmo, laisvės ir demokratijos idėjos, tikėjimas mokslo, žmogaus proto galia. Žiulio Verno kūrinių veikėjai - genialūs išradėjai, talentingi inžinieriai, drąsūs jūrininkai, kovotojai su tautine priespaulde.

Kuris iš mūsų nesižavėjo genialiuoju išsiblaškėliu Paganeliu, paslaptinguoju kapitonu Nemo, visapusiškai išsilavinusiu Sairusu Smitu, drąsiuoju kapitono Grantto sūnumi Robertu...

Žiulio Verno kūryba į lietuvių kalbą pradėta versti šio amžiaus pradžioje. Pirmą kartą lietuvių kalba 1917 m. pasirodė jo romanas „Vėliavos akivaizdoje“. Vėliau išversti visi žymesnieji fantastų

romanai: „Nuo Žemės į Mėnulį“, „Kapitono Hatero kelionė ir nuotyčiai“, „Kapitono Grantto vaikai“, „Aplink Mėnulį“, „20,000 mylių po vandeniu“, „Aplink Žemę per 80 dienų“. „Paslaptingoji sala“, „Penkiolikos metų kapitonas“, „Žangada“, „Matijas Sandoras“ ir kiti.

Ilgai vyravo nuomonė, kad beveik visus fantastinius kūrinius Ž. Vernas parašė savo kabinete, naudodamasis didžiule biblioteka, mėgaudamasis tyla ir ramybe.

Tačiau jau minėtoje rašytojo anūko knygoje labai detalai, remiantis įvairiais dokumentais ir Žiulio Verno laiškais, pasakojama, kad Žiulis Vernas su savo broliu Poliu 1867 metų pavasarį didžiuliu laivu „Great Eastern“ plaukė į Ameriką, pakliuvo į smarkią audrą, patyrė daug įvairių nuotykių. Šios kelionės užrašų pagrindu jis sukūrė romaną „Plaukiantis miestas“, kuris išėjo iš spaudos 1871 metais.

Be to, Žiulis Vernas buvo nusipirkęs iš pradžių nedidelį žvejų burinį laivą, kurį pavadino „Sen Mišeliu“. Vėliau - didesnį „Sen Mišelį“

II", ir pagaliau 1877 metais įsigijo didelį motorinį burlaivį "Sen Mišelis III", kurį aptarnavo 7 žmonių komanda. Mažesniaisiais laivais jis plaukiojo Prancūzijos pakrantėmis, o didžiuoju buvo nusigavęs į Šiaurės ir Baltijos jūras, į Atlanto vandenyną, aplankė nemaža šalių. Šitas pasakojimas paneigia kabinetinio rašytojo įvaizdį, atskleidžia dar vieną genialaus fantastų kūrybos šaltinių paslaptį.

Irena Krivickienė

KEISTIEJI ŽEMĖS VANDENYS

Pasaulis aplink mus toks įdomus, toks paslaptingas, nuolat stebinantis ir žavintis! Štai, atrodo, ežeriukas kaip ir visi - tyvuliuoja sau ramutis, skaidriame vandenyje šmėsteli vienas kitas ratilėlis... Tik iš kur tas keistas virš ežerėlio kybantis rūkas? Nejučia per vandenį nubėga virpuliukas, dar vienas, dar... Pakyla bangelės, įsisiūbuoja... Staiga iškyla skaidraus karšto vandens kupolas, dar po akimirkos jis riaumodamas sprogsta, o į dangų šauna garuojanti karšto vandens versmė. Visu grožiu prieš akis iškyla Strokuras - didžiausias Islandijos geizeris. Taip jis ištrykšta kas 10 minučių, o vandenį išspjauna net į 66 pėdų aukštį. Balti garų debesys matomi net už 3 mylių. Senieji vikingai tikėjo, kad Strokuras -tai vartai į požeminį pasaulį.

Kas gi yra tas paslaptingasis geizeris? Jau tikriausiai skaitei apie vulkanus ir žinai, kad Žemės gelmėse verda karšta masė - magma. Kai kuriose Žemės vietose magma kunkuliuoja visai negiliai. Karšti akmenys įkaitina gruntinius vandenius (o vandens,

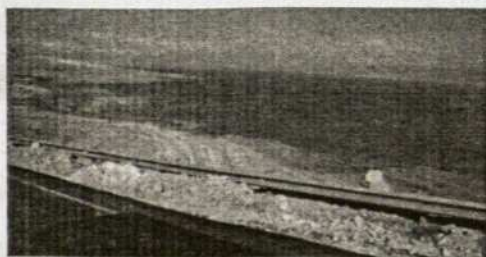
patikėk, po žeme ne tiek jau mažai...), todėl šie ima garuoti. Garo slėgis pamažu kyla, kol vanduo išsiveržia į žemės paviršių galinga geizerio srove. Kad būtų paprasčiau viską suvokti, įsivaizduok uždengtą puodą su verdančiu vandeniu – garai tol kilnoja dangtį, kol viralas pradeda lipti lauk. Tačiau jei nuo magmos kaistantis vanduo gali laisvai tekėti, į paviršių ištrykšta tik karštas šaltinis, arba susiformuoja garuojantis šilto vandens ežerėlis.

Karštų versmių Islandijoje – gyva galybė. Jau nuo XX a. islandai efektyviai panaudoja natūralią požeminę šilumą. Puikiausias to pavyzdys - Hverageršio miestas, esantis netoli Šiaurės poliarinio rato (nuo miesto iki jo - tik 150 mylių). Geoterminiais vandenimis šildomuose miesto šiltnamiuose auga kambarinės gėlės, daržovės ir net tropiniai vaisiai (pavyzdžiui, bananai). Hverageršį netgi vadina karštųjų versmių sodu. Be geizerių vandens neišsiverčiama ir pramonėje - juo šildomi namai, geoterminę energiją naudoja elektrinės. Be to, šis vanduo turi gydančių savybių, todėl Islandijoje gausu šiltųjų maudyklių ir baseinų.

Žemėje yra ir kitokių keistų vandens telkinių. Pavyzdžiui, Artimuosiuose Rytuose, Jordanijos ir Izraelio teritorijoje, tyvuliuoja jūra, kurios pavadinimas kelia šiokią tokį nerimą – Negyvoji, arba Mirties jūra. Kodėl ji taip vadinama? Ogi dėl tos pačios paprasčiausios

priežasties – šioje jūroje gyvena tik... bakterijos. Mat vanduo toks sūrus, kad jokia kita gyvybė tiesiog neišgyvena. Mokslininkai nustatė, kad negyvosios jūros vanduo teigiamai veikia žmogaus organizmą, todėl pakrantėje iškilusi ne viena gydykla, o pataisyti sušlubavusios sveikatos žmonės suplūsta čia iš viso pasaulio. Beje, jūros vandenyje yra tiek druskos, kad gali tiesiog gulėti jos paviršiuje ir skaityti knygą. Plaukti labai sunku, o nardyti visiškai neįmanoma.

Ne tik vandenynų ir jūrų, bet ir beveik pusės mūsų planetos ežerų vanduo yra sūrus. Pats didžiausias ežeras (dažnai vadinamas jūra) – tai Kaspija. Ji tokia didelė, kad jai priklauso net $\frac{3}{4}$ visų sūriųjų ežerų vandens. Paprastai ežeras vadinamas sūriu, kai vienoje kvortoje jo vandens yra 1 uncija druskos, o Kaspijos vandens kvortoje jos net 1,5 uncijos. Tačiau toks druskos kiekis gyviams nebaisus – Kaspijoje žvejojamos eršketinės žuvys, silkės ir netgi ruoniai.

Beje jei vanduo labai sūrus, kai kurie gyvi organizmai moka prisitaikyti prie sudėtingų gyvenimo sąlygų. Pavyzdžiui, sūriame vandenyje gyvenančių krevečių kiaušinėliai gali „miegoti“ tol, kol lietus atgaivins, atskies sūrų vandenį, o jame vėl atsigaus gyvybė...

Taigi bet koks iš pirmo žvilgsnio nesuvokiamas ir paslaptingas reiškiny pasidaro visiškai aiškus, jei bent kiek arčiau su juo susipažįsti.

Juokų maišelis

Buvo maišelis pilnas juokų
Išbiro, išlakstė – po vieną, po du.
Pasislėpė jie po "Eglutės" šakelėm,
Bus linksma skaityti vaikams ir tėveliams.

Senelė padavė Andriui sriubos su
petražolėm. Berniukas žiūri ir
sako:

- Senele, man patinka gėlytės, tik
ne sriuboje.

- Mama, padėk man parašyti pasaką.
- Apie ką?
- Kaip aš padedu mamai.

- Tu pasakei Onutei, kad ji kvaila?! O
dabar malonėk pasakyti, kad tu dėl to
apgailėstauji, - bara mama sūnų.
- Onute, aš labai apgailėstauju, kad tu
kvaila.

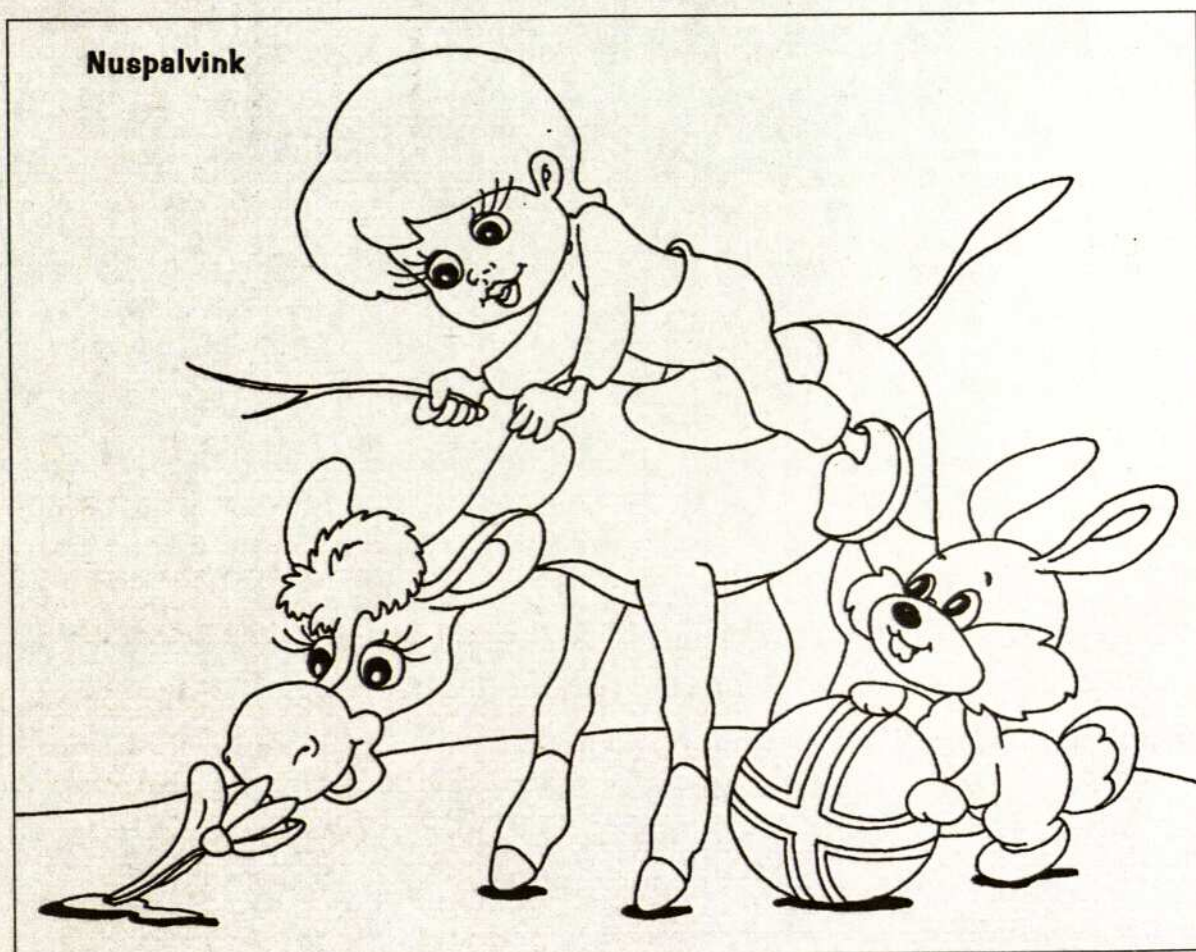
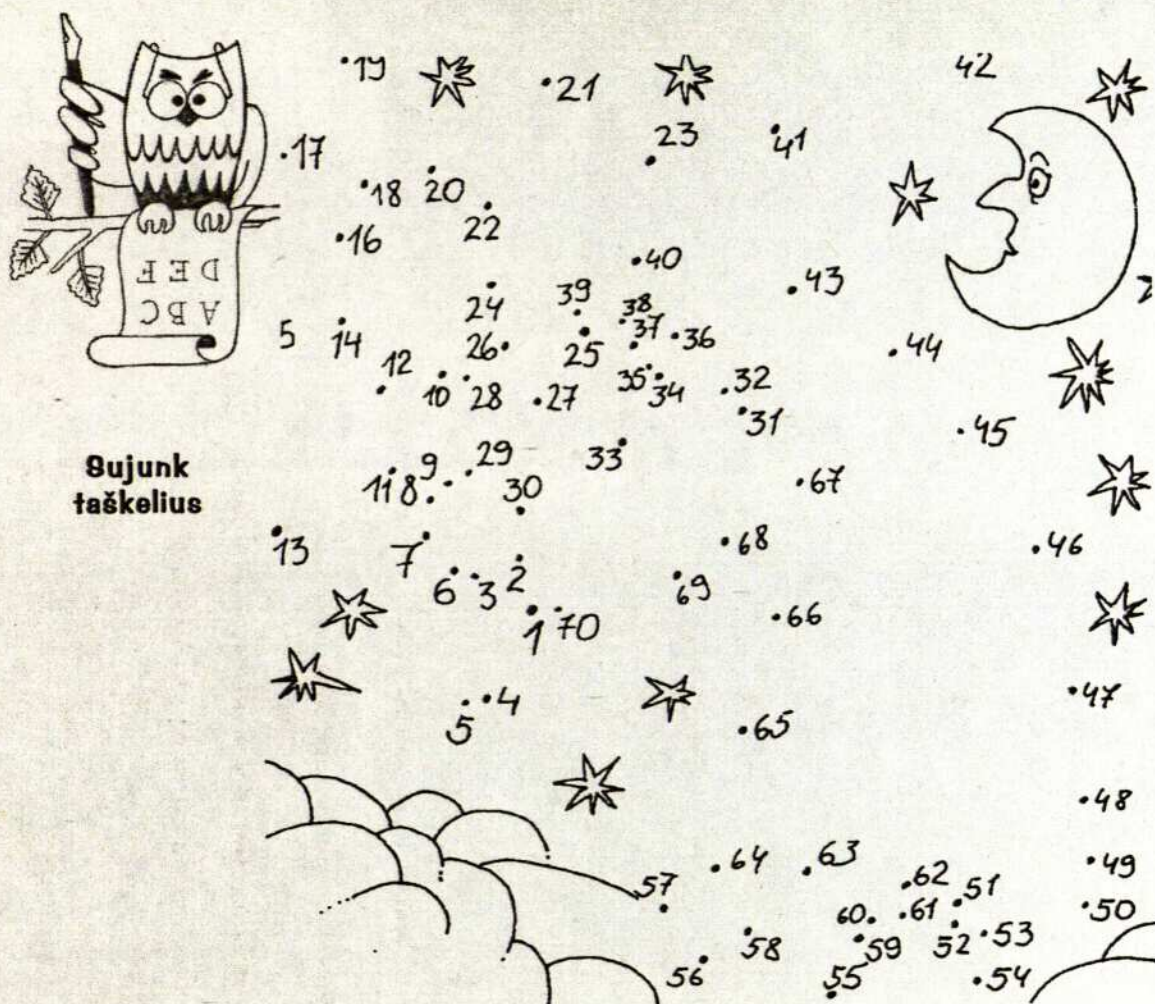
- Kodėl aš negimiau prieš 600 metų? -
aimanuoja Jonukas.
Nustebusi mama klausia:
- Iš kur tau tas viskas atėjo į galvą?
- Jeigu būčiau gyvenęs anais laikais, man
nereikėtų mokytis viso to, kas atsitiko
vėliau...

- Tėveli! Kas yra akmens amžius?
- Tai laikotarpis, kai viską darė iš akmens.
- Ir televizorių taip pat?

Ketverių metų Petriukas žiūri į kelią ir
sako:

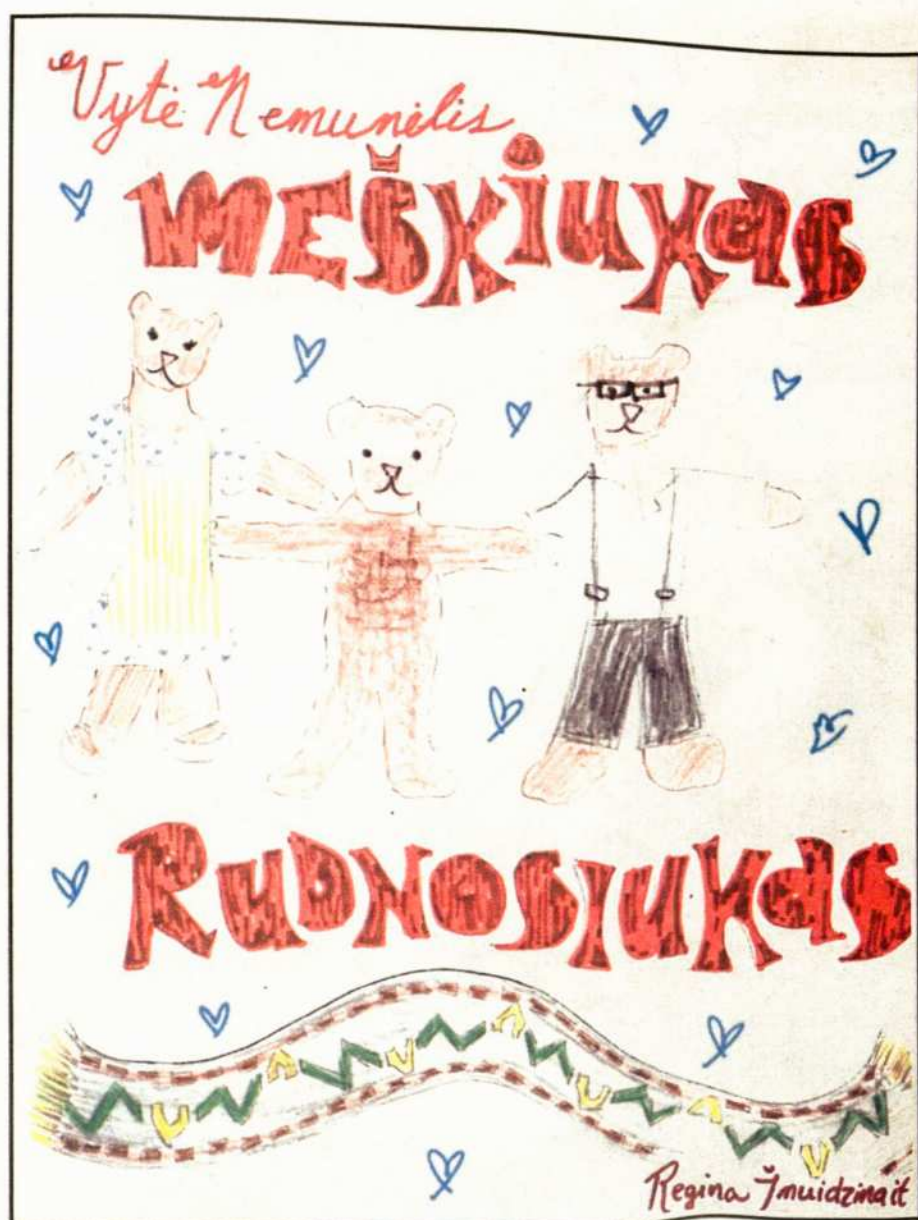
- Mamyte, ar ten tėvelis važiuoja, ar
žmogus?

EGLUTĖ
8812 W. 103 rd. St.,
Palos Hills, IL. 60465, USA
Tel. 708-430-1911

ALp(LKA)1785⁸⁵
2007, Nr.1

Reginos Žmuidzinaitės piešinys, Los Angeles Šv. Kazimiero m-kla

ISSN 1078-411X